Крижанівський Віталій Михайлович
кандидат історичних наук,
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

ФЕДОРЕНКО ВАСИЛЬ КОСТЯНТИНОВИЧ – ВИКЛАДАЧ ГЛУХІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ ПЕРЕХІДНОЇ ДОБИ

Серед викладачів історичних дисциплін Глухівського інституту післяреволюційної доби осібне місце займає Василь Костянтинович Федоренко. У даній розвідці ми систематизуємо наявні дані про його життєвий шлях. Так, Василь Костянтинович народився 5 серпня 1878 р. в с. Янівка Глухівського повіту в сім`ї садівника. У семирічному віці з батьками переїхав до Ямполя. Дванадцятирічним вступає у Воздвиженську чоловічу землеробську школу, яка була влаштована меценатом-поміщиком М. М. Неплюєвим. Тут розкрився його літературний талант, і 1896 р. перші твори були опубліковані в журналі «Воскресная беседа». Через рік у Петербурзі виходить перша поетична збірка «Первые песни». Після закінчення школи разом з М. М. Неплюєвим кілька місяців жив у Парижі [1, арк. 1–2].

Упродовж 1898–1900 рр. учителював у сільських школах Глухівського повіту. У 1900–1903 рр. навчався в Глухівському учительському інституті. Після його закінчення близько року викладав у міських училищах Нижньогородської губернії. Повернувшись, утверджується на педагогічній ниві й упродовж 1904–1907 рр. викладає у Чернігівському міському училищі та в Приватному середньо-навчальному закладі для учнів обох статей Н. Н. Заостровської. Одночасно займався активною літературною діяльністю та друкувався під псевдонімом «Василь Кручина» [2, арк. 25; 3, арк. 24; 4, арк. 26; 5, арк. 26].

1911 р. при Чернігівській чоловічій гімназії склав екзамени, що дало змогу вступити на історико-філологічний факультет Київського університету. 1914 р. отримав золоту медаль за роботу представлену на Всеросійському конкурсі університетів. Після закінчення навчання 1915 р. міг залишитися в університеті, але через матеріальні труднощі був змушений повернутися

на Глухівщину. Із 16 лютого 1916 р. по 1924 р. працював у Глухівському учительському інституті.

Як педагог найбільш повно розкрився в епоху революції та в радянську добу. У 1917–1919 рр. на літературно-історичному відділі Глухівського педагогічного інституту викладав дисципліни: історія української й російської культури, методологію історії та методику шкільного викладання історії. Також у ці роки виступав керівником із практичних занять студентів з історії при інститутській школі. Із загальноінститутських дисциплін викладав історію України та соціологію.

У 1919–1923 рр. викладав майже ті самі дисципліни за винятком соціології. Серед нових можна назвати історію соціалізму та радянської конституції. У цей же період був відповідальним за історичну бібліотеку та історичний кабінет інституту. 1923–1924 рр. у зв'язку із перетворенням інституту у факультет соціального виховання викладав такі дисципліни: історія культури, історія праці, історія революційних рухів, основи радянського устрою. Також керував педагогічною практикою студентів зі суспільствознавства.

Під час роботи в інституті залучався й до адміністративної роботи, а саме: 1918–1919 рр. був секретарем ради, 1921–1922 рр. членом правління інституту, завідувачем фінансовою частиною, 1922–1923 рр. головою літературно-історичного відділу, а в 1923–1924 рр. головою секції суспільствознавства та завідувачем підготовчих курсів при Інституті народної освіти.

В. М. Федоренко був відомий і за межами інституту, брав активну участь у методичних нарадах та конференціях. Так, у травні 1917 р. він був у Москві, 1918 р. у Чернігові та Києві. 1919 р. у якості лектора брав участь у літніх учительських курсах у Трубчевську, 1920 р. на аналогічних курсах у Глухові. Був внесений у список наукових діячів Всеукраїнського комітету сприяння вченим (карточка за № 2719) [6, арк. 1–2].

Восени 1924 р. переїхав у Ленінград. На новому місці працював директором школи, завучем школи, викладачем середньоосвітніх шкіл та робітфаків. Викладав математику, оскільки у 1920-х роках історія як предмет була зліквідована.

Наприкінці 1930-х років знову почав вести предмет історія в школах Виборзького району міста Ленінград [7, арк. 1–2 зв.].

В. К. Федоренко в Ленінграді опублікував низку робіт з методики викладання історії та історії первісної культури, що ґрунтувалися на матеріалі зібраному в Глухові. 1925 р. було публіковано «Первые земледельцы» (Ленинград: Изд-во «Образование». Серія «Наша читальня», № 7, 40 сторінок). У 1926 р. вийшли ще дві книжки: «Чтения по истории первобытной культуры» (Ленинград, Изд-во «Образование», 111 сторінок; праця зберігається в бібліотеці Академії наук в Ленінграді, шифр № 3071) та «Детские работы по истории первобытной культуры» (Ленинград: Изд-во «Образование», 1926; праця зберігається в бібліотеці Академії наук в Ленінграді, шифр № Кб 2917) [8, арк. 1].

Окрім того, В. К. Федоренко писав історичні п'єси, які ставилися шкільними групами. П'єси «Иван Калита (Татарщина)» та «Монастырь» були написані та поставлені в Глухові. У свою чергу робота «Когда теряли цепи (Октябрь 1917 г.)» була поставлена в одній із ленінградських шкіл.

Під час війни перебував у блокадному Ленінграді, був у складі команди протиповітряної оборони. У січні 1942 р. помер від виснаження. Як і багато хто із містян, був похований у одній із братських могил Богословського або Пискаревського кладовища [9, арк. 1–2].

Література

1. Історико-педагогічний музей Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка (далі – ІПМГНПУ). – Авдасев Валерий «Мильоны навеянных чар». Романтизм и судьба Василия Федоренко. – 7 арк. [машинопис].

2. Календарь Черниговской губернии на 1905 год / Издание Черниговского губернского статистического комитета. – Чернигов, 1904. – Отдел 4. Адрес-календарь.

3. Календарь Черниговской губернии на 1906 год / Издание Черниговского губернского статистического комитета. – Чернигов, 1905. – Отдел 4. Адрес-календарь.

4. Календарь Черниговской губернии на 1907 год / Издание Черниговского губернского статистического комитета. – Чернигов, 1907. – Отдел 4. Адрес-календарь.

5. Календарь Черниговской губернии на 1908 год / Издание Черниговского губернского статистического комитета. – Чернигов, 1907. – Отдел 4. Адрес-календарь.

6. ІПМГНПУ. – Посвідчення В. К. Федоренка видане Глухівським ІНО від 29 липня 1924 р. (копія).

7. ІПМГНПУ. – Автобіографія В. К. Федоренка за 1936 р. – 2 арк. [рукопис].

8. ІПМГНПУ. – Список друкованих робіт В. К. Федоренка (складений М. В. Федоренком). – 1 арк. [машинопис]

9. ІПМГНПУ. – Коротка біографічна справка на В. К. Федоренка складена М. В. Федоренком, 10 січня 1972 р. – 2 арк. [машинопис].

Олійник Анастасія
студентка ІІІ курсу,
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Науковий керівник:
Крижанівський Віталій Михайлович
кандидат історичний наук,
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

ТВОРЧІ КІНОСТРІЧКИ «ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ» ЯК ВТІЛЕННЯ НОВОЇ ЕПОХИ УКРАЇНСЬКОГО КІНО

Новою важливою сходинкою в українському кіно стали 60–70-ті роки ХХ ст. Великий внесок у прогрес кіномистецтва цього часу зробила стрічка С. Параджанова «Тіні забутих предків», що знята за мотивами твору М. М. Коцюбинського. Ця картина унікальна і як художнє явище, і як невід'ємна частина національного надбання. Слава української стрічки розійшлася далеко за межі СРСР. «Тіні...» отримали безліч нагород на міжнародних фестивалях у Римі, Салоніках, Мар-дель-Плата,